

SVENSKT NÄRINGSLIV

Socialdepartementet

Vår referens/dnr:

2024-60/CBK

s.remissvar@regeringskansliet.se,
s.sf@regeringskansliet.se och
eeva.seppala@regeringskansliet.se

Er referens/dnr:

S2024/00752

2024-07-01

Remissvar

En utvärdering av förändringar i sjukförsäkringens regelverk under 2021 och 2022 (SOU 2024:60)

Svenskt Näringsliv har beretts möjlighet att yttra sig över betänkandet En utvärdering av förändringar i sjukförsäkringens regelverk 2021 och 2022 (SOU 2024:60).

- Svenskt Näringsliv **tillstyrker** förslaget att undantaget övervägande skäl ska tas bort som grund för beviljande av sjukpenning efter dag 180 i rehabiliteringskedjan.
- Svenskt Näringsliv **tillstyrker** förslaget att återgå till den tidigare lydelse av begreppet särskilda skäl som gällde före den 15 mars 2021 vid bedömning av arbetsförmåga efter dag 180 i rehabiliteringskedjan, samt att det inte ska vara möjligt att tillämpa särskilda skäl efter dag 365 i rehabiliteringskedjan.
- Svenskt Näringsliv **tillstyrker** förslaget att slopa kravet om "angiven yrkesgrupp" vid bedömning av den försäkrades rätt till sjukpenning efter dag 180 och endast beakta om han eller hon har förmåga att försörja sig själv genom förvärvsarbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden.
- Svenskt Näringsliv **avstyrker** förslaget att vid bedömning av nedsättning av arbetsförmågan och dess omfattning ska arbetstiden minskas varje dag i motsvarande grad som nedsättningen avser, om det inte är medicinskt motiverat att förlägga arbetstiden på ett annat sätt.
- Svenskt Näringsliv **tillstyrker** förslaget att bestämmelserna om behovsanställda i sjukpenningförsäkringen tas bort.
- Svenskt Näringsliv **tillstyrker** förslaget att de särskilda äldrereglerna i sjukpenningförsäkringen tas bort.

Allmänna synpunkter

Svenskt Näringsliv anser att det är angeläget att sjukförsäkringen uppfyller högt ställda krav på förutsebarhet, rättssäkerhet och administrativ effektivitet. En generös sjukförsäkring behöver tydliga och förutsebara kriterier för bedömning av arbetsförmåga. Att Försäkringskassan gör de försäkringsmässiga bedömningar för rätt till ersättning som rehabiliteringskedjan förutsätter är av avgörande betydelse för sjukförsäkringens legitimitet och stabilitet. Samti-

dig är det av vikt att regelverket och myndighetens bedömning av den försäkrades arbetsförmåga för rätt till sjukpenning uppfattas som rättssäker och legitim. Det är också angeläget att förtydliga att sjukförsäkringen inte är en yrkesförsäkring, utan att den ska stödja omställning till nytt arbete som matchar arbetsförmågan för den individ som varit sjukskriven länge.

Rehabiliteringskedjan infördes för att få en mer aktiv sjukprocess och för att minska risken för individer att fastna i långa sjukskrivningar. Rehabiliteringskedjan har också haft effekt; att arbetsförmågan bedöms mot fler arbetsuppgifter och arbeten över tid har inneburit att fler sjukskrivna återgår i arbete det första sjukskrivningsåret.

Studier har visat att när Försäkringskassan ökar kvaliteten i handläggningen och gör fler bedömningar av arbetsförmågan, leder det också till fler avslag på fortsatt sjukpenning och att fler återgår i arbete samtidigt som sannolikheten minskar för att individen ska lämna arbetslivet, detta utan att hälsan påverkas. Av rapport från Försäkringskassan (Vad händer efter avslutad sjukpenning? 2018:8) framgår att majoriteten av de som nekats sjukpenning eller som själva avslutat sin sjukskrivning efter 6 månaders sjukfrånvaro kommer tillbaka i arbete. Av rapport från Riksrevisionen (Vägen till arbete efter nekad sjukpenning 2020:12) framkommer att flertalet återgår i ordinarie arbete efter att Försäkringskassan avslagit sjukpenning, en majoritet av de försäkrade var redan åter i arbete på deltid vid avslagsbeslutet.

Av det remitterade betänkande framgår att uppluckringen av sjukförsäkringens regelverk under 2021 och 2022 lett till väsentligt färre avslag. Detta bekräftas av Försäkringskassans rapport Analys och konsekvenser av övervägande skäl i sjukpenning (FK 2024/001036). Av betänkandet framgår även att förändringarna av sjukförsäkringens regelverk inneburit förlängd sjukskrivning och sjukfrånvaro, samtidigt som återgången i arbete har minskat. Reformerna har inte heller haft noterbara effekter på individens hälsa eller inneburit lägre återinsjuknande. Av Riksrevisionens rapport Undantaget som blev regel (RiR 2024:14) framgår dessutom att Försäkringskassan använt undantagsregeln övervägande skäl i större omfattning än intentionerna bakom regeländringen; det visar sig att myndigheten tillämpar övervägande skäl som en huvudregel snarare än ett undantag.

Svenskt Näringsliv kan konstatera att förändringarna av sjukförsäkringens regelverk 2021 och 2022 har - i motsats till sitt syfte - inneburit ökad risk för att individer fastnar i långa passiva sjukskrivningar och lett till försämrad återgång i arbete. Drivkrafterna för återgång i arbete har försvagats genom reformerna.

Närmare om utredningens förslag och bedömningar

9.1 Förslaget om att bedömningen vid dag 180 ska göras mot normalt förekommande arbete utan undantag för övervägande skäl

Utredningen föreslår att undantaget övervägande skäl ska tas bort som grund för beviljande av sjukpenning efter dag 180 i rehabiliteringskedjan. Effekterna av undantagen vid dag 180 i rehabiliteringskedjan; övervägande skäl respektive särskilda skäl, har inneburit längre sjukskrivningar. Undantagen har minskat återgången till den egna arbetsgivaren med cirka tio procent inom ett år.

Syftet med de införda undantagen vid dag 180 var att bättre kunna ta tillvara en sjukskriven medarbetarens arbetsförmåga efter dag 180 och öka återgången i arbete. Undantaget övervägande skäl förutsätter att återgång i arbete hos arbetsgivaren kan förväntas ske senast dag 365. Av betänkandet framgår att syftet med reformen inte har uppnåtts.

För många sjukskrivna är möjligheterna att kunna återgå i arbete hos arbetsgivaren goda, men förutsätter ofta samordning och samverkan mellan vården, arbetsgivaren och Försäkringskassan. Svenskt Näringsliv har ansett att det skulle kunna vara motiverat att utvidga undantaget vid prövning av arbetsförmåga dag 180 i rehabiliteringskedjan, då återgång i arbete hos arbetsgivaren kan förväntas ske senast dag 365. Svenskt Näringsliv förutsatte då att kommunikation och informationsutbyte skulle ske i hög utsträckning mellan Försäkringskassan och arbetsgivaren, för att skapa reella möjligheter för myndigheten att göra bedömning om förutsättningar för sjukskrivnas återgång i arbete hos arbetsgivaren senast dag 365. Någon utveckling av sådant informationsutbyte med arbetsgivare har dock inte skett. Även om undantaget i vissa fall kan ha underlättat en planerad återgång i arbete, så framgår det dock att det sänkta beviskravet till övervägande skäl inte har lett till förbättrad återgång i arbete hos arbetsgivaren.

Analys visar att Försäkringskassans bedömning av förutsättning för undantaget, dvs. återgång i arbete senast dag 365, inte håller i cirka 40 procent av sjukfallen. Vid aktstudier (FK 2024/001036) framgår dessutom att Försäkringskassans prognos inte höll i hälften av de granskade ärendena (198 av 397) och sjukfallet passerade dag 365, oftast på grund av att läkare bedömer att längre sjukskrivning än planerat behövs. Kontakter tas sällan med arbetsgivaren.

Av Riksrevisionens rapport Undantaget som blev regel (RiR 2024:14) framgår att knappt hälften av de försäkrade som beviljats undantag med *övervägande skäl* återgår till arbetsgivaren i samma omfattning inom ett år. Riksrevisionen bedömer att chansen att återgå i arbete är större om arbetsförmågan bedöms med stöd av övervägande skäl jämfört med normalt förekommande arbete eller annat undantag, men jämför dock inte om chansen att återgå i arbete är högre efter reformen jämfört med innan reformen. För resultatet av en "före-efteranalys" med ambitionen att analysera effekten av undantaget övervägande skäl hänvisar Riksrevisionen till det remitterade betänkandet. Av betänkandet framgår att förändringarna inneburit att återgången i arbete har minskat.

Svenskt Näringsliv anser att de sänkta beviskraven för undantag från prövningen av arbetsförmåga mot normalt förekommande arbete inte uppnått sitt syfte. Sjukfrånvaron har förlängts utan att återgången i arbete har förbättrats. Inte heller har de sjukskrivnas hälsa förbättrats eller återfallen minskat med sänkt beviskrav. Det sänkta beviskravet har inneburit ökad risk för att individer fastnar i långa passiva sjukskrivningar och lett till försämrad återgång i arbete, vilket i sig medför risk för att individer kommer längre från arbetsmarknaden med ökad risk för utanförskap som följd. Därutöver kan konstateras att undantaget övervägande skäl kommit att tillämpas som en huvudregel snarare än ett undantag, samtidigt som tillämpningen inte är likformig och rättssäker. Mot denna bakgrund **tillstyrker** Svenskt Näringsliv förslaget att bedömningen vid dag 180 ska göras mot normalt förekommande arbete utan undantag för övervägande skäl.

9.2 Förslaget om att särskilda skäl endast ska kunna tillämpas från dag 180 till och med dag 365 och om prognosen i det medicinska underlaget är tydlig

Utredningen föreslår en återgång till den tidigare lydelse av begreppet särskilda skäl som gällde före den 15 mars 2021 vid bedömning av arbetsförmåga efter dag 180 i rehabiliteringskedjan. Det ska inte vara möjligt att tillämpa särskilda skäl efter dag 365 i rehabiliteringskedjan. Utredningen konstaterar att de nya reglerna vid dag 180 i rehabiliteringskedjan haft negativa effekter för återgången i arbete och inga påvisbara gynnsamma effekter på hälsan.

Svenskt Näringsliv instämmer med utredningen om att en återgång till tidigare lydelse av undantag avseende särskilda skäl vid dag 180 i rehabiliteringskedjan ökar rättssäkerheten och förutsättningarna för Försäkringskassan att göra enhetliga bedömningar.

Det är även rimligt att prövningen av arbetsförmågan mot ett normalt förekommande arbete från och med dag 366 endast kan skjutas upp om det är oskäligt att göra sådan prövning. En återgång till rehabiliteringskedjans tidigare regelverk kan förväntas förbättra långtidssjukskrivnas möjligheter till omställning, leda till en mer aktiv sjukskrivningsprocess och innebära minskad risk för individer att fastna i mycket långa sjukskrivningar och utanförskap; vilket speglar rehabiliteringskedjans syfte. Förslaget kommer sannolikt leda till färre och kortare sjukskrivningar, samtidigt som möjligheterna att ta tillvara arbetsförmåga i arbete som speglar arbetsförmågan förbättras. Svenskt Näringsliv **tillstyrker** därför förslaget att återgå till undantaget särskilda skäl, vid i rehabiliteringskedjans bedömning av arbetsförmågan dag 180 till 365.

9.3 Förslaget om att bedömning av normalt förekommande arbete inte längre ska hänvisa till angiven yrkesgrupp

Utredningen föreslår att det vid bedömning av den försäkrades rätt till sjukpenning efter dag 180 endast ska beaktas om han eller hon har förmåga att försörja sig själv genom förvärsarbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden. Det ska inte längre anges om arbetet ingår i en sådan angiven yrkesgrupp som innehåller arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden. Detsamma ska gälla vid bedömningen av rätt till sjukpenning i särskilda fall.

Svenskt Näringsliv menar att det saknas behov av att Försäkringskassan hänvisar till en högst hypotetisk angiven yrkesgrupp vid bedömning av rätten till sjukpenning. Sådan hänvisning i (avslags)beslut om sjukpenning riskerar snarare att skapa missförstånd hos den försäkrade om att bedömning gjorts avseende hans eller hennes möjligheter att faktiskt erhålla arbete i sådan yrkesgrupp, vilket skapar osäkerhet om sjukförsäkringens omfattning hos den försäkrade. Svenskt Näringsliv **tillstyrker** därför förslaget att slopa hänvisning till angiven yrkesgrupp i beslut om sjukpenning.

Svenskt Näringsliv vill dock i sammanhanget påtala vikten av att Försäkringskassans bedömning av den försäkrades arbetsförmåga för rätt till sjukpenning uppfattas som rättssäker och legitim. Det är därför angeläget att Försäkringskassan tidigt i ett ärende ger tydlig och relevant information till den försäkrade, det är särskilt viktigt vid avslagsbeslut eftersom Försäkringskassans och den försäkrades bedömning av arbetsförmågan då skiljer sig åt. Försäkringskassan bör därför i god tid kommunicera med och erbjuda den försäkrade omställningsmöte innan ett avslagsbeslut, så att onödiga missförstånd kring sjukförsäkringen och rehabiliteringskedjan kan undvikas.

9.4 Förslaget om att möjlighet till ojämn förläggning av arbetstiden ska finnas om det är medicinskt motiverat och den försäkrades arbetsförmåga tas tillvara

Utredningen föreslår att vid bedömning av nedsättning av arbetsförmågan och dess omfattning ska arbetstiden minskas varje dag i motsvarande grad som nedsättningen avser. Arbetstiden får dock förläggas på ett annat sätt, om det är medicinskt motiverat och det syftar till att ta tillvara den arbetsförmåga som den försäkrade har.

Arbetsgivarna har ett mycket långtgående ansvar för att underlätta för sjukskrivna medarbetare att snabbt komma tillbaka i arbete på arbetsplatsen. Insatserna ska passa individen och kan bland annat handla om arbetsträning, anpassning av arbetsplatsen, hjälpmedel, ändrade arbetsuppgifter eller arbetstider. Arbetsgivarens arbetsmiljöansvar är också långtgående och handlar om att förebygga och åtgärda risker, såväl fysiska, organisatoriska som sociala, på arbetsplatsen.

Möjligheterna att ta tillvara den arbetsförmåga som finns i arbete som matchar förmågan är centralt för sjukförsäkringen. Återgången i arbete kan för vissa sjukskrivna medarbetare främjas genom att arbetstiden anpassas på ett flexibelt sätt och tillåts variera från dag till dag. Svenskt Näringsliv anser dock att en absolut och nödvändig förutsättning för att s.k. flexibel sjukskrivning överhuvudtaget ska kunna fungera och tillämpas framgångsrikt är att den sjukskrivnes arbetsgivare såväl medverkat i planeringen som godkänt sådan flexibel arbetsanpassning vid sjukdom. Utan sådant godkännande från arbetsgivaren saknas grundläggande förutsättning för Försäkringskassan att besluta om partiell sjukpenning som bygger på varierande förläggning av arbetstiden. Arbetsgivaren leder och fördelar arbetet och råder över arbetstidens förläggning på arbetsplatsen. Möjligheten till flexibel förläggning kan också påverkas starkt av arbetets karaktär och variera stort mellan olika arbetsplatser, varför det endast är arbetsgivaren som kan besluta om det är möjligt att erbjuda flexibelt arbete viss tid eller vissa dagar på arbetsplatsen.

Mot denna bakgrund **avstyrker** Svenskt Näringsliv förslaget. Svenskt Näringsliv vill dock samtidigt påtala behovet av att i 27 kap 46 § SFB, eller i annan lämplig bestämmelse i SFB, reglera att en annan förläggning av arbetstiden än att den minskas i samma omfattning varje dag förutsätter att den försäkrades arbetsgivare godkänt sådan förläggning av arbetstiden. Utan godkännande från arbetsgivaren om varierande förläggning av arbetstiden saknar Försäkringskassan beslut om s.k. flexibel sjukpenning verkan, då det endast är arbetsgivaren som kan besluta om varierande eller flexibel förläggning av arbetstiden.

9.5 Förslaget om att de nya reglerna om behovsanställda tas bort

Utredningen föreslår att bestämmelserna om behovsanställda i sjukpenningförsäkringen tas bort. Utredningen menar att intentionen med bestämmelsen bör lösas på systemnivå och inte via sjukförsäkringen. Ärendena är svårbedömda och administrativt betungande, med risk för att liknande fall behandlas olika.

Tidigare gällande regelverk för sjukpenning medgav att en försäkrad med tidsbegränsad anställning som insjuknar kunde få sin arbetsförmåga bedömd mot denna anställning om han eller hon har inbokade arbetspass hos arbetsgivaren. Försäkrade som däremot inte hade inbokade arbetspass hos en arbetsgivare och som insjuknade, bedömdes i likhet med övriga

försäkrade som saknar anställning enligt sjukförsäkringens rehabiliteringskedja. Svenskt Näringsliv anser att en återgång till tidigare regelverk inom sjukförsäkringen ger försäkrade med tidsbegränsad anställning (behovsanställning) rätt till sjukpenning på ett transparent och förutsebart sätt.

Rehabiliteringskedjans tidiga bedömningstidpunkter utgår från återgång i det egna arbetet eller annat arbete som arbetsgivaren tillfälligt kan erbjuda och korresponderar med arbetsgivarens rehabiliteringsansvar för de anställda. Att arbetsförmågan för personer med tidsbegränsad anställning som saknar inbokade arbetspass bedöms i förhållande till normalt förekommande arbete enligt rehabiliteringskedjan är därför rimligt. Det innebär samtidigt att stöd för återgång i arbete till den försäkrade ges av Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen.

Förslaget kan förväntas skapa större säkerhet om sjukförsäkringens omfattning, samt uppfattas som förutsebart, rättssäkert och legitimt hos de försäkrade.

Svenskt Näringsliv **tillstyrker** därför förslaget att ta bort bestämmelserna om behovsanställda i sjukpenningförsäkringen.

9.6 Förslaget om att äldre inte bör undantas från bedömningen mot normalt förekommande arbete

Utredningen föreslår att de särskilda äldrereglerna i sjukpenningförsäkringen ska tas bort. Utredningen menar att reglerna dels leder till att arbetsförmågan bland äldre inte till fullo tas tillvara, dels bryter mot principen att sjukpenning endast ska utgå i händelse av arbetsförmåga till följd av sjukdom. Utredningens slutsats är att det finns betydande arbetsförmåga bland dem "äldre" som idag blir kvar i sjukskrivning.

De så kallade äldrereglerna har inneburit att sjukförsäkringen för försäkrade födda ett visst årtal blivit en yrkesförsäkring, utan krav på omställning till arbete som speglar den försäkrades arbetsförmåga. Reglerna har inneburit en mindre aktiv rehabiliteringsprocess med ökad risk för äldre försäkrade att fastna i långa passiva sjukskrivningar. Detta bekräftas av Försäkringskassans rapport Vilka konsekvenser har äldrereglerna i sjukförsäkringen haft för arbetsutbudet bland äldre (FK 2023/019272), av vilken framgår att antalet långa sjukfall bland äldre ökat, varför risken för långa sjukfall ökat för "äldre" till följd av äldrereglerna.

Ålder som grund för bedömning av den försäkrades arbetsförmåga i rehabiliteringskedjan rymmer illa med de regeländringar som genomförs för att uppnå ett längre arbetsliv och en senarelagd pension. Reglerna har ökat risken för "äldre" att förlora potentiellt flera år i yrkeslivet och därmed föras längre från arbetsmarknaden. Äldrereglerna innebär även att sjukförsäkringen har kunnat användas i förtida pensioneringssyfte eller för att försäkra inkomstbortfall som beror på annat än sjukdom. Svenskt Näringsliv **tillstyrker** därför förslaget om att ta bort de särskilda äldrereglerna i sjukpenningförsäkringen.

9.7 Bedömningen om att äldrereglerna inom sjukersättningen bör vara kvar tills vidare

Utredningen gör bedömningen att bestämmelserna som avser sjukersättning för äldre bör behållas. Utredningen bedömer även att utvecklingen av antalet nybeviljanden samt hur regelverket används och efterlevs bör följas noggrant framöver.

Svenskt Näringsliv **instämmer inte** i utredningens bedömning att äldrereglerna inom sjukersättningen bör behållas. Sjukförsäkringen bygger på att det endast är medicinska skäl som ligger till grund för bedömningen om den försäkrades arbetsförmåga är nedsatt på grund av sjukdom eller ej. Eftersom ålder har betydelse för det medicinska tillståndet är det också fler äldre än yngre som får sjukersättning, men bedömningen utgår från individens arbetsförmåga snarare än det årtal han eller hon är född.

Svenskt Näringsliv anser att äldrereglerna inom sjukersättningen innebär att sjukförsäkringen för "äldre" kommit att bli en yrkesförsäkring, som inte ställer krav på omställning till arbete som speglar den försäkrades arbetsförmåga. Reglerna innebär en mindre aktiv rehabiliteringsprocess för de som fyllt 61 år och ökat risken för att dessa "äldre" lämnar arbetsmarknaden i förtid, vilket kan ses som en form av missgynnande.

Äldrereglerna får till följd att äldres arbetsförmåga inte fullt ut tas tillvara och leder till att fler äldre lämnar arbetslivet i förtid via sjukersättningen. Av betänkandet framgår att äldrereglerna inom sjukersättningen inneburit en kraftig ökning (80 procent) av antalet mottagare av ersättningen, vilket motsvarar 2 000 nya förtidspensionärer på årsbasis. Av rapport från Försäkringskassan (FK 2023/019272) framgår att det skett en markant ökning av antalet nya förtidspensionärer till följd av äldrereglerna, nästan 200 procent på drygt ett år, och en ökning av utgifterna med cirka 1,9 miljarder kronor 2024.

Att utgå från ålder vid bedömning av den försäkrades arbetsförmåga i sjukförsäkringen rimmar illa med de regeländringar som samtidigt genomförs för att uppnå ett längre arbetsliv och en senarelagd pension. Äldrereglerna skadar förtroendet och legitimiteten för sjukförsäkringen.

9.8 Bedömningen om harmoniserat arbetsmarknadsbegrepp inom sjukpenning och sjukersättning

Utredningen gör bedömningen att en harmonisering av arbetsmarknadsbegreppen inom systemen för sjukpenning respektive sjuk- och aktivitetsersättning bör utredas närmare.

Svenskt Näringsliv **instämmer inte** i utredningens bedömning. Ett grundläggande krav för att bevilja sjuk- och aktivitetsersättning bör vara att den försäkrades arbetsförmåga inte kan tas tillvara på arbetsmarknaden. Vid sådan bedömning bör även anpassade eller skyddade arbeten ingå. Det är rimligt med ett vidare arbetsmarknadsbegrepp innan någon försäkrad "förtidspensioneras", där krav ställs om att alla möjligheter att ta tillvara den försäkrades arbetsförmåga på arbetsmarknaden är uttömda.

För unga försäkrade under 30 år, för vilka aktivitetsersättning kan vara aktuellt, är det särskilt angeläget att arbetsförmågan bedöms i förhållande till samtliga möjligheter till arbete, dvs. även anpassade och skyddade arbeten. Att överväga att sänka kraven för att bevilja aktivitetsersättning genom ett snävare arbetsmarknadsbegrepp riskerar innebära att än fler ungas potential att utveckla sin arbetsförmåga och inträda på arbetsmarknaden ytterligare försvåras eller aldrig kommer till stånd. Då dessa unga har stor del av arbetslivet framför sig är det särskilt allvarligt.

Ett snävare arbetsmarknadsbegrepp för bedömning av rätten till sjukersättning och aktivitetsersättning kommer innebära att fler försäkrade får rätt till ersättningarna, trots att arbetsför-

måga kan finnas. Såväl unga som äldre behövs för att klara kompetensförsörjningen på arbetsmarknaden och för att möta de demografiska utmaningarna när en minskande andel förvärvsaktiva förväntas försörja allt fler äldre. Att inte säkerställa att individer ges möjligheter och förutsättningar att bidra utifrån sin fulla potential, innebär att man inte värnar alla försäkrades arbetsförmåga och delaktighet på arbetsmarknaden.

9.10 Bedömning om förstärkt arbetsgivaransvar

Utredningen gör bedömningen att arbetsgivarnas drivkrafter bör ses över vad avser att dels erbjuda arbetsplatsinriktad respektive arbetslivsinriktad rehabilitering, dels motverka långtidssjukfrånvaro.

Svenskt Näringsliv **instämmer inte** i utredningens bedömning. Företagen i privat sektor har mycket starka och tillräckliga drivkrafter för att förebygga ohälsa och få tillbaka medarbetare i arbete. Företagen betalar sjuklön de första två veckorna i sjukfallet, arbetsgivaravgift som finansierar sjukförsäkringen, premier för kompletterande kollektivavtalad sjukförsäkring och ibland även privat sjukvårdsförsäkring för medarbetarna. Företagens verksamhet påverkas vid sjukfrånvaro genom produktionsbortfall, risk för kostsamma kontraktsbrott, kostnader för rekrytering och inskolning av vikarier, minskad produktivitet samt risk för kvalitetsbrister och färre framtida uppdrag/kontrakt till följd av ordinarie personals sjukskrivning. Inte minst små och nystartade företag är sårbara för de direkta och indirekta kostnader som sjukfrånvaro medför.

Svenskt Näringsliv menar att de privata företagen värnar sina medarbetare och tar sitt ansvar för den arbetsplatsinriktade rehabiliteringen. Därtill är sjukfrånvaron också betydligt lägre i privat sektor jämfört med offentliga arbetsgivare. Även sjukfrånvaron i privat välfärdsverksamhet är lägre än offentlig välfärdsverksamhet, och denna skillnad kvarstår även efter justering för skillnader avseende kön, ålder, utbildning, utländsk bakgrund m.m. I sammanhanget bör även påtalas att den lägre sjukfrånvaron och sänkta sjukförsäkringsavgiften över tid inte har renderat i lägre total arbetsgivaravgift för arbetsgivarna. Istället har skattedelen i arbetsgivaravgiften ökat i motsvarande grad som sjukförsäkringsavgiften sänkts, trots att den rimligen borde minska.

För Svenskt Näringslivs medlemsföretag är god arbetsmiljö och friska medarbetare prioriterade frågor som hänger nära samman med företagets konkurrenskraft, lönsamhet och överlevnad. Företagen arbetar därför aktivt med utveckling och förbättring av såväl förebyggande arbetsmiljöåtgärder som arbetsanpassning och andra rehabiliteringsinsatser. God arbetsmiljö och attraktiva arbetsplatser är förutsättningar för att dels behålla och locka till sig kompetenta medarbetare, dels möta förväntningar i kundrelationen och öka företagets långsiktiga lönsamhet. Företagen har mycket starka och tillräckliga drivkrafter till såväl förebyggande arbetsmiljöåtgärder som rehabiliteringsinsatser för sjukskrivna medarbetare.

Trots gott arbetsmiljöarbete i företagen är sjukfrånvaron svår att förutse, förhindra eller påverka, då sjukskrivningar ofta orsakas av faktorer utanför arbetsplatsen. En övervägande majoritet av medlemsföretagen menar att sjukfrånvaron i mycket liten grad eller inte alls är arbetsrelaterad.

9.11 Bedömning om starkare incitament för hälso- och sjukvården i sjukskrivningsprocessen

Utredningen gör bedömningen att det bör utredas hur incitamentsstrukturen kan stärkas för hälso- och sjukvården i sjukskrivningsprocessen.

Svenskt Näringsliv **instämmer** i utredningens bedömning och vill samtidigt hänvisa till betänkandet Samspel för hälsa, från utredningen om finansiell samordning mellan hälso- och sjukvård och sjukförsäkring (SOU 2018:80), vilken föreslog finansiell samordning mellan hälso- och sjukvården och sjukförsäkringen för att stimulera landstingens arbete med frågor relaterade till sjukskrivning som kan förväntas påverka sjuktalet.

9.12 Bedömning om en bortre tidsgräns för rätt till sjukpenning

Utredningen gör bedömningen att en bortre tidsgräns för rätten att uppbära sjukpenning bör återinföras. En utredning bör titta närmare på vad en maximal tid som sjukskriven bör vara samt hur en tidsgräns bör vara utformad. Erfarenheter av implementering och administration av den tidsgräns som fanns mellan 2008 och 2016 bör vara vägledande.

Svenskt Näringsliv **instämmer** med utredningens bedömning. Sjukpenningens syftar till att kompensera för inkomstbortfall vid tillfällig arbetsförmåga på grund av sjukdom. Att sjukpenningdagarna är begränsade genom en bortre tidsgräns är rimligt, vilket också är en naturlig förutsättning i motsvarande försäkringar i jämförbara länder.

Den reformerade sjukförsäkringen med den bortre tidsgränsen bidrog till en ökad aktivitet hos alla inblandade aktörer i sjukförsäkringen och skapade drivkrafter att vidta åtgärder för att ta tillvara arbetsförmåga utan att förlora tid. En fortsatt reformering av sjukförsäkringen bör bygga vidare på de principiella utgångspunkter som sjukförsäkringen vilar på, med tydliga tidsgränser för bedömning av arbetsförmåga, fokus på att ta tillvara arbetsförmåga för att underlätta återgång i arbete – och en bortre tidsgräns.

SVENSKT NÄRINGSLIV

Mattias Dahl